

Uit den oude doos:

Uit: Limburgs Dagblad, vrijdag 21 maart 1975

Van: De redactie

Een uit 1926 dateerende foto van de zalmvissers van Rijkel. Van links naar rechts Gradus Melis, Wim Melis, aan het roer van het motorbootje Hendrik Melis, Geris Melis, Ber Houben, die nu in Swalmen woont en Jac Kuipers.

Ook op de Maas is de zalm bevestigd. Herman Melis uit Rijkel, een gehucht van Beesel, had zich in 1925 zelfs volledig in de zalmvisserij gespecialiseerd.

Hij en zijn zonen Hendrik, Wim, Gradus en Geris hebben er duizenden gevangen beneden de stuwen van Linne, Roermond en Belfeld.

De zalmvissers van Rijkkel visten met de zegen: een 200 meter lang smal visnet met kurken dobbers aan de bovenlijn en ijzeren kogels aan de onderlijn. Daarmee werd de zalm, die stroom opkwam, omsingeld. Met een roeiboort werd het net in een verre boog uitgelegd. Te water werd de zegenlijn getrokken door een motorbootje van 18PK, over land door een pony.

Het motorbootje bleef ongeveer 50 meter vóór de pony varen. De afstand tussen paardje en vaartuig bedroeg ongeveer 60 meter. Vijfhonderd meter werd het net zó, met de stroom mee, door het water gesleept. De rivier dikteerde het tempo. Pony en motorbootje mochten niet sneller gaan dan de stroom.

Na een halve kilometer zwenkte het motorbootje naar de wal, waar de pony dan nog 50 meter had te gaan. Eerst werd de zegenlijn van het motorbootje aan een dikke boomstronk vastgelegd; vervolgens aan een belendende paal de zegenlijn van de pony. Pal achter de twee palen was een dode hoek, waar het net door de stroming werd ingedreven en waar de zegenzak kon worden geleegd. 'Zonder die dode hoek zou dat nooit hebben gekund' kanttekend Gradus Melis bij de uitleg van broer Wim. 'Vader had dat goed uitgekiend. Op de Beneden-Maas had hij met de zegen ervaring opgedaan. De dode hoek lag daar altijd achter zandplaten'. 'Ook had vader het hennep touw van de zegen vervangen door Hercules-bovenlijnen; sterk touw met staaldraad erin; 22 millimeter dik'.

'Verder had hij de twee dikke palen waaraan de Herculeslijnen werden vastgelegd, in beton verankerd. De palen stonden zeker drie meter diep'. 'Desondanks voorspelden velen, dat wij zegens zouden verspelen', geniet Wim na van het ongelijk. 'Van de Visserij-inspectie tot zelfs uit Woudrichem toe kwamen ze kijken'. 'Dat redden ze nooit', schamperde men op de wal. Iedereen stond perplex, toen de eerste zalmen op het droge werden gelegd. Rimpelloos verliep ook de tweede streek. 'De manden zaten vol, toen we 's avonds met pony en dogkar naar Rijkkel reden'.

Volgens Gradus werd het hele jaar door op zalm gevist. 'Alleen bij hoog water niet en als het vroom. De zegen zou dan kapot gevoren zijn. En bij hoog water zou je de netten vanwege de stroming niet hebben kunnen houden. 'Winterzalm was duurder.

Het was zalm, die half december – begin januari de Maas opkwam en pas in het najaar zou paaien. Hij was blauw en blank van kleur. Het vlees was harder en daardoor beter dan dat van de zomerzalm, die rond Kerstmis paaide. Naarmate de paaitijd naderde werd de zomerzalm steeds bruiner van onder'.

Zelfs Visserij-inspecteurs ervoeren de pijnlijke vernedering van hun onwetendheid op dit punt. Veel kennis deden de gebroeders Melis op in hun zalmkwekerij. De fraaiste exemplaren die zij vingen, zetten zij in houten karen in de Maas. In december werd gevoeld of zij paairijp waren.

'De aars van het wijfje was dan grof en er viel zaad uit', geeft Wim college. 'Het zaad werd opgevangen in een emmer water, waaraan enkele druppeltjes hamvocht werden toegevoegd; het sperma van een mannetje. Na 24 uur kon je zien of de eitjes bevrucht waren. Bevruchte eitjes waren glazig; doorzichtig. Onbevruchte eitjes werden wit'.

'Lang hebben we die kwekerij niet gehad. Er werd niets aan verdiend', licht Gradus de liquidatie toe.

Ook de zalmvisserij raakte in verval, toen in 1930 de stuw bij Sambeek klaar kwam. Mede door de toenemende vervuiling kwam de zalm niet meer door. Vandaar dat Wim, Gradus en Geris Melis een baan zochten op de wal. Wim werd helmduiker bij de Rijkswaterstaat. Gradus werd sluis knecht in Linne. Geris emigreerde naar Brazillië. Alleen Hendrik zette in Linne de visserij van zijn vader voort. In 1970 stierf Hendrik Melis; 74 jaar oud. Hij was op eendejacht, toen hij in een roeiboort door een hartverlamming werd getroffen.

Zijn schoonzonen Harrie Korsten en Leo Peters werden daardoor 'zonder erg' broodvisser. Zij erfden de schokker, de fuiken en de netten, waarin Hendrik zelfs een steur verschalkte. Ook bezitten zij nu de visrechten op de Maas vanaf het voormalige veer van Ool tot aan de Belgische grens.

Gradus Melis

Wim Melis

Dit zijn Gradus en Wim Melis. Gradus is 70; Wim wordt in mei 72. Zij waren 14 en 15 toen ze met een houten schokker visten in de verradelijke stromingen op de Rijn. Hun stekkies lagen tussen Boppard en Mainz.

Toen in het begin der twintiger jaren door de devaluatie van de markt niets meer met de paling te verdienen viel, kwamen zij de Limburgse Maas op, waar ze zich specialiseerden in de zalmvisserij.

Toen ook daar de klad inkwam, solliciteerden de zalmvissers van Rijkel met succes bij het Rijk. Wim werd duiker; Gradus sluisknecht in Linne. Wim promoveerde tot sluismeester, Gradus tot schipper op de bok, waarmee Rijkswaterstaat werkt van Eijsden tot St. Andries.